

20.02.2014

בקשה

חברי הבונדסטג אולה ילפקה, מתיאס וו. בירקוואלד, יאן קורטה, ד"ר אנדרה האן, קטיה קיפינג, קטרין קונרט, פטרה פאו, אזיזה טאנק, פרנק טמפל, קטרין פוגלר, הלינה ואבציניאק, האראלד וויינברג, בירגיט וולרט, פיה צימרמן, סבינה צימרמן וסיעת DIE LINKE.

**מימוש תשלומי פנסיה רטרואקטיביים לזכאים משנת 1997
ואילך בהתאם לחוק הגטו-פנסיה**

הבונדסטג מתבקש להחליט:

1. הבונדסטג הגרמני קובע כדלהלן:

עם אישור החוק בשנת 2002 למימוש תשלום פנסיות עקב תקופות ההעסקה בגטאות (ZRBG) גיבש הבונדסטג הגרמני את התשתית החוקית, כדי שניצולי שואה, שעבדו בתקופת מלחמת העולם השנייה בגטאות, יהיו רשאים להגיש תביעות פנסיה.

ברם, עם יישום החוק נתגלעו בעיות משמעותיות, שיש להן השלכות עד היום והן מחייבות פתרון מהיר.

החוק שאושר פה אחד בפרלמנט נועד לאפשר לניצולי שואה לקבל פנסיה רטרואקטיבית משנת 1997 ואילך. אולם בשנים הראשונות נדחו הרבה מעבר ל-90% מכלל התביעות, מכיוון שמונחים מרכזיים כגון התקבלות לעבודה מ"רצון חופשי" ועבודה "תמורת תשלום" פורשו במובנם הצר בלבד. בשנת 2009 הבהיר בית המשפט הפדרלי לעניינים סוציאליים, שניתן לפרש מונחים אלה בהתאם לתנאים הקונקרטיים ששררו בגטאות (עיין פסיקה של בית המשפט הפדרלי לעניינים סוציאליים BSG מיום 2 ביוני 2009 – R – 13 R 81/08 B). לאחר שנערכה בדיקה חוזרת של התביעות שעד אז נדחו, אושרו למעלה ממחציתן בדיעבד.

ברם, בעת תשלום רטרואקטיבי של תביעות הפנסיה שהוגשו עד אז נעשה שימוש בתנאי המועדים של תשלום רטרואקטיבי עד ארבע שנים כמפורט בחוק הסוציאלי. הווה אומר, ש-21,500 מגישי תביעות קבלו את הפנסיה לא באופן רטרואקטיבי משנת 1997 ואילך, כפי שהבונדסטג תכנן בזמנו, אלא אך ורק החל משנת 2005.

העיכובים בתשלומים גורמים במקרים רבים לאי-צדק נוסף, בכך שסכום הפנסיות שלא שולם בין השנים 1997 עד 2005 נע בין אלפי אירו עד עשרות אלפי אירו. אמנם בעקבות העיכוב בשנת הביצוע של תשלומי הפנסיה עלה גורם חישוב שערי הפנסיה, כלומר, עלה גובה הפנסיה עד 45%, כך שמבחינה תחשיבית החיסרון שנוצר הושלם עם הזמן. אולם עבור רבים מהניצולים היה צעד זה לא רלוונטי, במיוחד כשמדובר באנשים שהגיעו לגיל מופלג ביותר. גם הבונדסטרט קבע בהחלטתו מיום 20.09.2013: "לאור גילם המבוגר של עובדי הגטאות לשעבר יש לקחת בחשבון, שאפקט האיזון ברוב המקרים לא יוכל להתממש עבורם", ולכן דרש הבונדסטרט ביצוע תשלומי הפנסיה באופן רטרואקטיבי או לחילופין שינוי במה שקרוי תנאי ההכרה בתביעות (בונדסטרט – דברי דפוס 549/13).

על שום כך, רואה הבונדסטג הגרמני, לאור האחריות המיוחדת של גרמניה כלפי ניצולי הטרור הנאצי, צו דחוף למצוא פתרון מהיר לבעיה המתוארת לעיל. יש לאפשר למגישי התביעות, לקבל את תשלום הפנסיה באופן רטרואקטיבי משנת 1997 ואילך.

II. הבונדסטג הגרמני מציג דרישה בפני ממשלת גרמניה:

להניח - תוך פרק זמן של שלשה חודשים לאחר ההחלטה לגבי בקשה זו - את טיוטת החוק, לקביעת התשתית החוקית, כדי שעובדי הגטו לשעבר, שתביעותיהם הוגשו במועד אך נדחו תחילה ורק לאחר 2009 אושרו לפי החוק לתשלום פנסיה לעובדים בגטאות, יוכלו לקבל תשלומי פנסיה באופן רטרואקטיבי מתאריך 1 ביולי 1997, במידה שהם מעוניינים בכך.

ברלין, 20 בפברואר 2014

ד"ר גרגור גיזי והסיעה

הנמקה

טייטשה ראשונה - שתחלף על ידי הגרסה העתידית

הבדיקה החוזרת של תביעות הפנסיה שבוצעה בעקבות ההחלטה של בית המשפט הפדרלי לעניינים סוציאליים משנת 2009 לא פתרה את הבעיה, אלא גרמה לעשיית אי-צדק נוסף.

באותן התביעות שנדחו לפני 2009 והוכרו בדיעבד במסגרת הבדיקה החוזרת, נעשה שימוש בתנאי הנוגע לחישוב רטרואקטיבי לפי סעיף 44, פסקה 4, של ספר מס' 10 לספר החוקים הסוציאלי (SGB X), שנעשה לכל היותר עד ארבע שנים לאחר. ב-21,500 מקרים היו לכך השלכות, שבגינן לא קיבלו הזכאים את הפנסיות המגיעות להם, כפי שתוכנן במקור באופן רטרואקטיבי משנת 1997 אלא רק משנת 2005.

כך נגרם הפסד כספי משמעותי במספר רב של מקרים. תחשיבים שונים של עורכי דין, אך גם בהתאם למידע שהתקבל ממשלת גרמניה ובמיוחד על רקע שאליות פרלמנטריות שהוגשו (עיין לדוגמה בדברי דפוס 17/13204 ו-17/13355) מראים, כי במיוחד אנשים שהגיעו לגיל מופלג נאלצו לספוג הפסדים של סכומים גבוהים, שבחלקם אף הסתכמו בסכומים בני חמש ספרות. על מנת שאפשר יהיה לאזן את ההפסדים האלה באמצעות גורם החישוב של תשלומי פנסיה, היה על תובעים אלה לשאוף לתוחלת חיים של הרבה למעלה מ-100 שנים. אולם הנחה כזו אינה ריאליית לגבי רוב המקרים. מסיבה זו החליטו כמעט כל הזכאים לפנסיה, שעליהם חלה הפסיקה, להעדיף תשלום רטרואקטיבי וקביעת גובה הפנסיה מחדש, כפי שנקבע בפסיקה של בית המשפט הפדרלי לעניינים סוציאליים מיום 19 באפריל 2011 (בנוגע להשלכות של הסכם אמנת הפנסיה בין גרמניה וישראל).

הבונדסטג הגרמני עסק בסוגיה כבר בתקופת הכהונה ה-17 בעקבות הבקשות שהוגשו על ידי סיעת DIE LINKE והסיעות של SPD ו-BÜNDNIS 90/Die Grünen, וערך שימוע של מומחים במסגרת הוועדה לעבודה ורווחה ב-10 בדצמבר 2012. אולם בהסתמך על הקולות מסיעת CDU/CSU וה-FDP נדחו הבקשות הללו.

אמנם בהסכם הקואליציוני סיכמו ביניהן סיעות ה-CDU/CSU וה-SPD "להתחשב באינטרסים המוצדקים של ניצולי השואה במסגרת תשלום פיצוי הולם עבור עבודות שבוצעו בגטאות". אולם טרם נקבעו פרטי העניין וכמו כן לא נקבע פרק הזמן.

יש, בכל מקרה, לקחת בחשבון שאין לפרש באופן מילולי את המונח "פיצויים". יתרה מכך, העבודה בגטו מצדיקה זכאות חוקית לתשלום הפנסיה. פתרון במסגרת חוק הפנסיה במובן של תשלומים רטרואקטיביים בצירוף קביעה מעודכנת של גובה תשלומי הפנסיה, יוכלו להתאים באופן הטוב ביותר לעשיית צדק, ובכל מקרה הם עדיפים על תשלום סכום קצוב כפיצוי. מכיוון שבמקרים מסוימים עצם הוויתור על תשלום רטרואקטיבי לצד שמירה על פנסיה גבוהה יכול להוות יתרון עבור הזכאים, ולכן יש לתת להם את הזכות להחליט.

לפי הערכת הממשלה מגיעות העלויות הכרוכות בתקציב הפדרלי מאפריל 2013 לסכום כולל של 175 מיליון אירו. לסכום זה יש להוסיף את ההוצאות המצומצמות יותר בביצוע תשלום הפנסיות השוטפות. יש למנוע, אם כן, שהפתרון המהיר שהוצע יכשל במבחן ההוצאות.

יש להגיע לפתרון במהרה. לפי הערכת מוסדות הביטוח הסוציאלי הגרמניים נפטרו רבע מקרב הזכאים בתקופה שבין 2009 עד אביב 2013. העיכובים שנעשו עד כה חרגו מהמצופה, וכל עיכוב נוסף פוגע בכוונה הרצינית של המחויבות, לכבד את זכר קורבנות השואה. זה די מביש, שבני אדם שנכלאו בגטאות קיבלו את הזכאות לפנסיה רק לאחר למעלה מ-50 שנה לשחרורם. זה גם מחפיר, שבמקרים רבים מימוש תביעות פנסיה אלה לא הובטח במלואו, וזאת עד עצם היום הזה. מהליך השימוע של הוועדה לעבודה ורווחה שנערך ב-10 בדצמבר 2012 עולה כי מספר רב של ניצולי שואה נמצאים במצב כלכלי קשה. הניצולים זקוקים כעת לסייע כספי.